

ÅRSMELDING FRA OPPDAL KOMMUNE

LANDBRUK-, MILJØ- OG HJORTEVILTFORVALTNINGEN

ÅRET 2021

1. ÅRSMELDING

2021 ble det året vi ventet.....

- Ventet på at korona-pandemien skulle gå over
- Ventet på et godt jordbruksoppgjør (#Bondeopprør)
- Ventet på en avklaring på erstatninger til pelsdyroppdretterne

Men vi slapp å vente på været! Det ble et produksjonsmessig godt år, og spesielt velkommen til alle nye grønnsaksprodusenter som dukket opp dette året, for en god sommer for grønnsaksdyrking! Mangfoldet blomstrer i Oppdalslandbruket – her produserer melk, kjøtt, poteter, egg, grønnsaker, honning, ull og skinn. Det er i år dukket opp flere gardsmatutvalg, flere produsenter har kassesalg av egne slakt som tas i retur fra slakteri, det er mange som deltar på Reko-ringens møttested på Sunndalsøra og Bondens marked i Trondheim. Lokal mat er lett tilgjengelig – og så herlig med kortreist, ren og lokalt foredlet!

Korona-restriksjoner i store deler av året ga lite aktivitet i landbruksorganisasjonene og kulturlivet i grendene. Pandemien setter sitt preg på bygda for andre år på rad – selv om Oppdal bare har hatt 110 smittede siden 8.mars 2020, og heldigvis ingen koronarelaterte dødsfall. Hele nasjonen er bundet opp i nasjonale retningslinjer og påbud.

I juni 2021 grep Stortinget inn og reddet et anstendig erstatningsoppgjør for pelsdyrprodusentene basert på ekspropriasjons-prinsippet. Ordningen ble også utvidet til å gjelde produsenter som drev i 2015 (ikke 2018 som først bestemt). Det nye vedtaket ble sendt EFTA's kontrollorgan ESA for lovlighetsvurdering, og svaret derfra kom som årets julegave – alt ok, kjør erstatning! Året 2021 er siste året det er produksjon på pelsfarm-området, fra nyttår legger siste pelsdyrprodusent ned virksomheten og over 100 år med produksjon av naturlig og flott pelsverk er over i Oppdal.

I august ble det arrangert regional samling for Utvalgte kulturlandskap i Trøndelag. Arrangementet gikk over to dager, selvsagt i Klevgardan. Samtidig med direkteksamling for direktørene hos Riksantikvaren, Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet.

Prosjekt 'Den stolte bonde i fjellandbruket' har også dette året stått litt i stampe. Markdager og kurs er avlyst. Men alle barnehagene i Rennebu og Oppdal fikk i vår pallekarmer, jord, planter og frø til å dyrke egne grønnsaker - det ble godt mottatt og vi håper de blir brukt på ny til våren. Pikhaugen barnehage har tatt dette litt lenger, og satt opp eget drivhus til matproduksjon. Det ble lyst ut en ny logo-konkurranse som ble vunnet av Øyunn Wathne Sæther, se logo på neste side. Premie ble delt ut under Fjellandbrukskonferansen som vi fikk til å arrangere i november med stor oppslutning og gode foredrag.

Logo for Fjellandbruket i Oppdal og Rennebu, tegnet av Øyunn Wathe Sæther

Avdeling landbruk, miljø og kultur har i løpet av året jobbet fram Kommunedelplan for kulturmiljø for 2021-2030 som ble vedtatt i kommunestyret i juni. Avdelingen har også jobbet mye med plan for klimatilpasning, klimaregnskap og -budsjett som ble vedtatt på kommunestyremøtet i desember.

Skogbruksplanarbeid for hele kommunen er i gang, der har 164 skogeiere bestilt plan for den produktive delen av sin eiendom, inkludert Oppdal kommune som også er en stor skogeier. Skogbruksplan skal foreligge ferdig i februar 2023.

Jernbanegjerdet – har vært en gjenganger i landbrukskontorets arbeid siden først på 2000-tallet. Det gledelige i år er at Oppdal bondelag sitt påtrykk og avtale om Null-hull-i-gjerdet med Bane Nor har gitt resultater. I høst ble Oppdal bygdeservice engasjert til å reparere og sette opp nytt jernbanegjerde. Arbeidet fortsetter til vårs og omfatter også nabokommunene.

I vår ble det sendt ut en brukerundersøkelse til alle på e-postlista vår Oppdalsbønder. Takk til alle dere som svarte, det ble god svarprosent. Resultatene fra undersøkelsen ga lavere score (snitt 5,12) enn sist i 2019 (snitt 5,57), spesielt på det å nå oss. Kanskje dette skyldes to år med korona? Der vi har vært på hjemmekontor og det har vært færre treffpunkt med dere gardbrukere enn i normale år. Vi håper 2022 gjenoppretter balansen med treffpunkt mellom faglag, forvaltning og gardbrukere.

Og ikke minst vil vi gratulere Mikal Gorsetseter med Gromsauprisen, tildelt for lang og tro tjeneste i Oppdal sau og geit og for ekstra innsats for saunæringa i området.

2. MEDARBEIDERE 2021

Fagleder landbruk, miljø og kultur Gro Aalbu, gro.aalbu@oppdal.kommune.no
Rådgiver landbruk Jenny Kristin Heggvold, jenny.heggvold@oppdal.kommune.no
Rådgiver landbruk Marit Hjellmo, marit.hjellmo@oppdal.kommune.no
Rådgiver skog/utmark/vilt KariAnne Kaxrud Wilberg – kari.wilberg@oppdal.kommune.no
Rådgiver/skog/utmark/vilt Else Mørken – vikar januar - juni
Rådgiver miljø og landbruk Ragnhild Eklid, ragnhild.eklid@oppdal.kommune.no
Rådgiver miljø Tore Kleffelgård, tore.kleffelgard@oppdal.kommune.no
Rådgiver miljø Martin Grønning - vikar januar-november.
Rådgiver miljø- vikar Bernt Såstad Mjøen - bernt.mjoen@oppdal.kommune.no
Rådgiver kultur/friluftsliv Sjur Vammervold, sjur.vammervold@oppdal.kommune.no

3. MILJØTILTAK

Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)

SMIL-midlene fordeles til kommunene fra Statsforvalteren i Trøndelag, som igjen får midler til dette via jordbruksoppgjøret sentralt. Landbruksrådet i Oppdal (repr. ved leder av hvert faglag) sammen med administrasjonen legger opp en tiltaksstrategi for innværende års saksbehandling.

For 2021 fikk Oppdal først tildelt kr. 800 000 i SMIL-fordeling fra Statsforvalteren, men på grunn av mange søknader fikk Oppdal kommune ekstratildeling fra Statsforvalteren både i juni og september, på til sammen kr 820.040,- I tillegg ble det inndratt kr 77.221,- fra "gamle" SMIL-saker som ikke har blitt gjennomført. Til sammen hadde Oppdal kr 1.697.371,- disponibelt til fordeling. Se fordeling i tabell, tall fra 2020 i parentes.

Formål	Antall søknader	Kostnadsoverslag	Tilskudd
Avrenning til vann	10 (6)	1.644.732	481.165
Biologisk mangfold (Gammel kulturmark)	18 (10)	1.750.633	522.923
Gml. bygninger/kulturmiljø	6 (4)	1.333.566	493.007
Fjerne piggtråd	9 (2)	213.112	106.556
Friluftsliv	2 (0)	309.150	75.620
Naturtypekartlegging	1 (2)	18.100	18.100
Sum	46 (24)	5.269.293	1.697.371

Rydding av gammel kulturmark er et viktig SMIL-tiltak.

Foto: Oppdal kommune

Drenering

Det gis tilskudd til drenering av tidligere drenert fulldyrka eller overflatedyrka jord. På samme måte som SMIL-midlene er dette midler fra jordbruksoppgjøret som fordeles til kommunene fra Statsforvalteren i Trøndelag.

Midlene tildeles etter et fastsatt beløp per daa, eller per løpemeter grøft. I 2021 var satsene kr 2000,- per da ved systematisk grøfting, profilering eller omgraving, og kr 30 per løpemeter grøft ved annen grøfting.

Oppdal fikk tildelt kr 250.000 i dreneringstilskudd for 2021, det var mer enn vi hadde søknader til.

Se fordeling av tildelte dreneringsmidler i tabell, 2020-tall i parentes.

Type grøfting	Antall søknader	Antall daa/ meter grøft	Tilskudd
Systematisk grøfting:	3 (2)	37 daa (38 daa)	74.000
Profilering:	0 (0)	0 (0 daa)	
Annen grøfting:	6 (11)	2223 m (2745 m)	66.690
Sum	9 (13)	37 daa + 2223 m	140.690

Markdag drenering. Foto: Oppdal kommune

Kulturlandskap og biologisk mangfold

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL) er en satsing fra statlige landbruks- og miljømyndigheter for oppfølging av nasjonale mål om å ivareta kulturlandskap med store biologiske og kulturhistoriske verdier. Satsingen er basert på frivillighet fra grunneierne side og områdene følges opp med en særskilt forvaltning og øremerkede midler. Statsforvalteren hadde frem til 2020 ansvaret for gjennomføring av UKL-satsinga, etter det er ansvaret overført til kommunene.

Området Klevgardan-Sliper-Detli ble Utvalgt Kulturlandskap i 2018. I dag heter området Klevgardan. Totalt er det nå 46 områder med Utvalgt kulturlandskap i Norge, og 7 i Trøndelag. Landbruksdirektoratet, Miljødirektoratet og Riksantikvaren har de siste 20 årene hatt årlige direktørmøter om satsingen. Etter 2009 har møtene iblant vært kombinert med befaringer i UKL-områder. I 2021 ble direktørmøtet lagt til Klevgardan samtidig som Statsforvalterens samling i august for grunneiere/drivere og forvaltning i UKL-områdene i Trøndelag. Samlingen rommet en seminarbolk med foredrag, samt befaringer både til Hulberget og Klevgardan, med orienteringer fra grunneiere og fagfolk. Totalt ca 60 stk fra grunneiere i Trøndelag og kommunal, regional og statlig forvaltningsnivåer deltok.

Sommeren 2019 var Oskar Puschmann fra NIBIO på oppdrag fra Utvalgte kulturlandskap på besøk i Oppdal. Han refotograferte en rekke fotografier som var innsamlet fra private album rundt om i bygda. Resultatet av denne historiske fotojakten viste Oskar Puschmann i et foredrag for 80 fremmøtte i Lønset samfunnshus 27. oktober 2021.

Oppdal kommune ble i 2021 tildelt kr 1 100 000 i tilskuddsmidler til fordeling til tiltak for å ivareta områdets verdi. Tilskuddet ble fordelt slik:

Formål	Tilskudd 2020	Tilskudd 2021
Forvaltningsplaner		
Skjøtselsplaner		
Tilstandsrapporter m.v. for bygninger		
Arbeid/møter i grunneierlag, styringsgrupper m.v.	2 896	
Istandsetting/vedlikehold av bygninger	265 100	139 707
Istandsetting/vedlikehold av andre kulturminner	62 400	
Istandsetting av Utvalgt naturtype - slåttemark m.v.	32 365	
Beiterelaterte tiltak	232 185	258 230
Generell landskapsskjøtsel/vegetasjonsrydding	240 830	238 760
Investeringer i driftsbygning	150 000	107 310
Gjerder og veier		355 993
Maskiner og utstyr		
Erfaringsformidling til/fra andre UKL-områder		
Sum	985 776	1 100 000

Servering av sunndalsgraut og vafler i Hulberget. Foto: Ragnhild Eklid

Slåttemark og slåttemyr er kritisk trua (CR) og har status som utvalgte naturtyper etter Naturmangfoldloven. Dette gjør at det er avsatt statlige midler som kan gis i tilskudd etter søknad til de som skjøtter og tar vare på disse områdene. I Oppdal er det registrert 49 lokaliteter med kritisk trua slåttemark og 6 lokaliteter med slåttemyr. Mange av disse grunneierne søker tilskudd til skjøtsel av slåttemark fra Miljødepartementet. I 2021 ble det innvilget kr 213.700 kr til slått og skjøtsel av til sammen 89,5 dekar slåttemark i Oppdal. Tilskuddet inkluderer i tillegg til tilskudd til selve slått, kostnader til rydding av kantsoner, innkjøp/leie av nødvendig utstyr og transportkostnader.

Naturbeitemark, hagemark og beiteskog (semi-naturlig eng) er naturtyper som er sårbare (VU) og står på rødlista over trua naturtyper. I Oppdal er det i Naturbase nå registrert 261 lokaliteter med naturbeitemark, 29 lok. med hagemark og 24 lok. beiteskog. I tillegg kommer et titalls som ikke er kommet i kartbasen ennå. Det er en betydelig del av alle registrerte lokaliteter i hele Trøndelag. At vi har så mange av disse naturtypene i Oppdal skyldes kombinasjonen av gode naturgitte forhold og aktiv beitedrift.

Svartkurle – er en sterkt trua blomsterart, den finnes idag bare et titalls steder i Norge. Det ble i 2021 undersøkt **14 lokaliteter** for svartkurle i Oppdal. Det ble av de gjort funn på 9 lokaliteter. Dette inkluderer også to steder i fjellet der det ikke blir gjort skjøtselstiltak. Grunneierne/beitebrukerne fikk samtidig veiledning av biolog John Bjarne Jordal om skjøtsel. Det ble talt opp i alt 569 blomstrende individer i 2021 mot 675 planter i blomst i 2020 og 179 planter i

blomst i 2019. Det har vært en jevn økning i antall blomstrende planter siden 2007. Grunneierne og andre sin store innsats med skjøtsel har gitt resultater for arten og Oppdal har trolig flere tusen individer, da det er bare en liten del av plantene som blomstrer.

Å hindre beiting i blomstringstida og å unngå kunstgjødsel er helt nødvendig for å bevare arten. Blomstene skjermes derfor ved hjelp av nettingbur og gjerder. Disse fjernes etter frøspredning og det er viktig med god høstbeiting. 5 grunneiere fikk i 2021 tildelt kr 21 500 til skjøtselstiltak for å bedre levevilkåra for svartkurla i Oppdal.

Kommunedelplan for naturmangfold

Dette arbeidet ble oppstarta i 2021 og det ble i desember politisk vedtatt et planprogram som styrer selve arbeidet med plana i 2022-2023.

Nylig kom det en ny rødliste for arter. Den viser at 936 arter i norsk natur er truet på grunn av opphør av drift i landbruket, mens 397 arter er truet av aktiviteter som oppdyrking og drenering. I Oppdal har vi mange rødlista arter og naturtyper som er avhengige av riktig skjøtsel i form av beiting og delvis slått. Landbruket er en stor og viktig aktør for ivaretagelse av det biologiske mangfoldet her i Oppdal.

Artsrik naturbeitemark sist i juni ved Ålbu. Foto: Ragnhild Eklid

Prosjekt beitebur– Oppdal, Rennebu og Midtre Gauldal kommuner har i samarbeid med Norsk landbruksrådgivning Trøndelag et prosjekt der "beitebur" settes ut ved flere utfartssteder i kommunene. "Beiteburene" er mindre områder som gjerdes inn og ikke beites for å illustrere hvordan utmarka gror til uten beitedyr. Dette er et informasjonstiltak som blant annet har fått støtte fra Statsforvalteren i Trøndelag.

Det er i 2020 og 2021 kommet opp beitebur ved Svartdalssetra på Nerskogen (Rennebu), ved Hoelsætra i Dindalen, Klevgardan, ved Kvannbolet i Unndalen og i Kåsen. Prosjektet er delfinansiert ved hjelp av grunneierlag, og målet er å få opp åtte bur til i løpet av 2022.

Beitebur i Kåsen. Foto: Randi Grete Kalseth-Iversen, avisa Opp.

Rekrutteringsnettverket Bonde så klart

Nettverket ble startet opp i januar 2015 og det har tidligere år vært et stort antall sosiale samlinger for landbruksinteresserte i området vårt.

Det ble holdt et arbeidsgruppemøte i februar og laget en god plan for aktiviteter. Arbeidsgruppen ble fulltallig i mars. Men også for 2021 ble det lite aktivitet pga av Covid-19. Representant fra gruppa deltok på møte for nye bønder i mars, gruppa har også hatt en representant i gruppa som jobber med Fjellandbruksprosjektet.

4. NÆRINGSUTVIKLING

Landbrukskontoret er førstelinjetjeneste for regionale tilskuddsmidler til næringsutvikling tilknyttet landbruket. Dette omfatter «investering og bedriftsutvikling i landbruket» (IBU) som forvaltes av Innovasjon Norge, og «Regionale tilretteleggingstiltak i landbruket» (RT) som fra og med 2020 forvaltes av fylkeskommunen. De statlige fjellandbruksmidlene forvaltes av Statsforvalteren. Nedenfor er en oversikt over tiltak som har fått tilskudd i Oppdal i 2021:

INNOVASJON NORGE/RT/FJELLANDBRUKSMIDLER. OVERSIKT 2021

Formål	Antall	Rentelån	Tilskudd	Kostnadsoverslag
Driftsbygninger	4	1.500.000	3.760.000	16.367.450
Generasjonsskifte	1		500.000	1.350.000
Bioenergi	2		190.000	
Bedriftsutvikling	0			
Omstillingsmidler Pelsdyr	1		2.000.000	3.380.243
Fylkesvise midler til rekruttering og kompetanseheving	2		35.000	69.200
Regionale tilretteleggingstiltak				
Fjellandbruksmidler	1		480.000	1.030.600
Sum	6	1.500.000	6.965.00	22.197.493

Foto. Oppdal kommune

5. PRODUKSJONSTILSKUDD OG REGIONALT MILJØTILSKUDD

Produksjonstilskudd	2017	2018	2019	2020	2021
Produksjonstilskudd husdyr	21 030 491	21 293 393	22 508 305	22 397 907	23 967 838
Økologisk husdyrhold	93 049	157 413	147 076	124 495	116 500
Tilskudd til små og mellomstore melkebruk		1 095 600	1 208 238	1 131 150	1 039 395
Driftstilskudd i melkeproduksjonen	8 270 650	8 374 600	8 601 950	8 339 800	8 495 550
Driftstilskudd kjøttfeproduksjon	1 440 088	1 663 200	1 913 120	2 232 780	2 593 168
Arealtilskudd	14 368 068	16 768 101	16 914 605	16 587 470	17 129 825
Arealtilsk. økol. areal	28 975	31 575	26 985	15 295	28 060
Kulturlandskaps-tilskudd	9 346 458	10 143 070	10 284 951	9 775 365	12 784 473
Dyr på beite (min 12 uker)	3 520 210	3 661 940	4 294 930	4 304 860	4 329 770
Dyr på utmarksbeite (min 5 uker)	9 590 937	10 141 706	10 571 402	11 471 500	11 483 860
Bevaringsverdige husdyrraser	366 090	411 100	374 320	435 900	451 760
Refusjon av avløserutgifter – ferie og fritid	11 239 688	11 671 491	11 932 647	11 373 894	10 434 635
Bunnfradrag	-1 338 000	-1 230 000	-1 200 996	-1 152 000	-1 104 000
Sum	77 956 704	84 183 189	89 979 525	87 083 416	91 750 834

*Utbetalt fra slakteri fra og med 2017.

Foto: Oppdal kommune

I regionalt miljøtilskudd har det vært en del endringer i navn og kriterier på ordningene i forbindelse med fylkessammenslåingen. Dette gjør at sum tilskudd for den enkelt ordning ikke kan sammenlignes direkte for 2018 og tidligere år. Se også kommentarer under.

Regionalt miljøtilskudd	2017	2018	2019	2020	2021
Slått av lokalt verdifulle jordbrukslandskap (setervoll)		129.000	189.660	153.250	138.750
Beite av verdifulle jordbrukslandskap i innmark (seervoll)**		1.739.160	623.080	426.660	402.740
Bratt areal, slått	650.780	408.240	349.044	333.280	348.320
Bratt areal, beite	63.840	-	-	-	-
Driftstilskudd seterdrift	860.000	1.002.000	1.079.100	855.000	920.000
Skjøtsel sætervoll	304.920	*			
Skjøtsel kulturminner	5.400	16.275	15.805	43.300	43.300
Slått av biologisk verdifulle areal	186.000	44.500	39.984	36.500	43.750
Beite av biologisk verdifulle areal	2.653.200	1.713.840	2.205.615	1.831.410	1.807.920
Slått av slåttemark	72.000	85.100	75.537	78.100	73.700
Skjøtsel av trua naturtyper			781.625	689.690	699.380
Tilskudd organisert beitebruk	945.380	1.155.808	1.142.795	1.008.506	996.060
Endra jordarbeiding/red. bruk av plantevernmidler	0	0	0	0	1.550
Miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel (Ny 2018)		102.193	168.380	343.550	383.415
Sum	5.741.520	6.396.116	6.670.625	5.799.446	5.858.885

*Skjøtsel av sætervoll inngår fra 2018 i slått/beite av verdifulle jordbrukslandskap.

** I 2018 inngikk også naturbeitemark/hagemark i verdifulle jordbrukslandskap, fra og med 2019 ble dette flyttet til den nye tilskuddsordningen «trua naturtyper».

Skoressætra. Foto: Oppdal kommune

6. HUSDYRHOLDET I OPPDAL

Tabell: Oversikt over antall husdyr i Oppdal pr. 1.januar for året 2017 og gjennomsnitt for 1.mars og 1. oktober i 2018 -2021:

	1.1.17	1.5.17/ 1.10.1 7	1.3.18/ 1.10.1 8	1.3.19 /1.10. 19	1.3.20 /1.10. 20	1.3.21 /1.10. 21
Mjølkekyr	1 399	1 378	1 391	1 364	1 288	1 246
Ammekyr	349	440	525	517	598	644
Andre storfe	3 309	3 301	3 437	3 328	3367	3 549
Antall driftsenheter med mjølkeku	53	53	52	50	46	44
Driftsenheter med kjøttproduksjon	23	24	25	26	30	33
Middels mjølkekutall	26,4	26	26,75	27,28	28	28
Besetningsstørrelse 1 - 19 mjølkekyr	20,7 %	30,2 %	32,7 %	30%	14 stk 30%	14 stk 32%
Besetningsstørrelse 20 - 29 mjølkekyr	49,1 %	39,6 %	34,6 %	34%	18 stk 40%	16stk 36%
Besetningsstr. 30 mjølkekyr og mer	30.2 %	30,1 %	32,7 %	36%	14 stk 30%	14 stk 32%
Vinterfora Sau over 1 år	15 331					
Vinterfora Sau under 1 år	6 170					
Sum sau	21 501	19 287	19 370	18 582	17 784	17 685
Antall bruk med sau	122	124	124	114	108	103
Middels sautall pr. bruk	176,2	155,5	156,2	163	165	172
Geit	184	245	52	43	44	36
Hest	76	90	119	109	102	107
Høns	15 064	15 036	15 000	15 009	15 022	15 021
Pelsdyr	4 810	4 504	4 752	4 406	3 662	856
Antall pelsdyroppdrettere	17	14	14	14	9	4 (1*)

*) 1 pelsdyroppdretter høst 2021

Foto: Oppdal kommune

6.1 KVOTEORDNINGEN FOR MELK

Forskrift om kvoteordning for melk kan leses på www.lovdata.no. Utfyllende informasjon om regelverket og søknadsskjema finnes på www.landbruksdirektoratet.no

Antall, stk/ liter	2017	2018	2019	2020	2021
Totalkvote	9 809 940	9 790 340	9 646 501	9 670 553	9 598 028
Antall foretak	55	54	51	47	46
Antall samdrifter	1	1	1	1	1
Leid ut	20 stk 1 752 656	24 stk 1 925 436	20 stk 1 826 404	22 stk 2 846 346	24 stk 2 479 535
Leid kvote	22 stk 1 677 716	23 stk 1 830 896	22 stk 1 633 715	25 stk 2 233 630	26 stk
Kjøp		6 stk 259 977	1 stk 66 120	0	0
Salg		5 stk 432 855	4 stk 439 189	1 stk 326 539	1 stk 30 000

Antall foretak i denne tabellen er foretak med disponibel kvote (ikke solgt eller utleid) uavhengig av om det er leveranse fra foretaket eller ikke. Differansen mellom antall foretak med disponibel kvote og antall bruk med melkekyr i tabell 6 skyldes foretak med som ikke har leid ut hele kvoten sin. Antall samdrifter inngår i antall foretak.

Vi ser at antall foretak med disponible kvote har gått ned med 16% i forhold til 2017, mens total melkekvote i Oppdal har gått ned med 2,2 % i samme periode.

Foto: Oppdal kommune

6.2. ORGANISERT BEITEBRUK

Kommunen har 12 beitelag for sau og ett kalvesankelag med i ordningen organisert beitebruk. Lagene fikk i 2021 bevilget kr. 995 968 i tilskudd til drift av beitelag.

Tabell: Oversikt over sau på sommerbeite og tapstall 2021

SAU PÅ UTMARKSBEITE 2021										
Beitelag	Ant be-setn.	Sluppet på beite			Tapt sau		Tapt lam		Tapt totalt	
		Sau	Lam	Sum	Ant	%	Ant	%	Ant	%
IA: Innsetmerket-Ålma	16	2 018	3 704	5 722	52	2,58	191	5,16	243	4,25
IB: Ålma-Gissingerbekk	9	1 550	2 547	4 097	40	2,58	149	5,85	189	4,61
IC: Driva	14	3 077	5 839	8 916	81	2,63	337	5,77	418	4,69
II: Soløyfjellet	10	900	1 367	2 267	35	3,89	189	13,83	224	9,88
III: Trollheimen Søndre	18	1 683	2 691	4 374	55	3,27	309	11,48	364	8,32
VIA: Gjevilvassdalen	9	1 368	2 464	3 832	26	1,90	105	4,26	131	3,42
VIB: Skaret	4	693	1 251	1 944	11	1,59	49	3,92	60	3,09
VIC: Skardalen-Skugglia	4	542	857	1 399	17	3,14	53	6,18	70	5,00
VIIA: Vekveselva-Lia	10	983	1 662	2 645	20	2,03	113	6,80	133	5,03
VIIIB: Nordskogen	12	1 662	2 726	4 388	57	3,43	198	7,26	255	5,81
VIII: Dindalen	5	646	1 133	1 779	25	3,87	101	8,91	126	7,08
IX: Åmotsdalen	2	373	661	1 034	6	1,61	228	34,49	234	22,63
Hele bygda	113	15495	26902	42397	425	2,74	2022	7,25	2447	5,77

Tabell: Oversikt over geiter og storfe på utmarksbeite i 2021 gjennom organisert beitebruk:

Beitelag	Storfe sluppet	Geiter	Tap på beite
Gjevilvassdalen-Skaret kalvesankelag	99		
Trollheimen Søndre beitelag	181		
Soløyfjellet beitelag	155		
Nordskogen beitelag	111		
Vekveselva-Lia beitelag	91		
Sum	637	0	0

6.3. Tilskudd til tiltak i beiteområder - Investeringer beitetekniske innretninger

For 2021 var det fire beitelag som fikk tilskudd til sanke- og sorteringsanlegg, to av disse var saker fra 2020 som ikke var fullfinansiert. Et beitelag fikk tilskudd til sperregjerde, og to beitelag og en enkeltbruker fikk tilskudd til elektronisk overvåkingsutstyr. Samlet kostnadsoverslag for tiltakene var på kr 1 862 744 (inkl totalkostnad for tiltak fra 2020). Det ble innvilget tilskudd på kr. 569 000.

En av søknadene som fikk tilskudd til elektronisk overvåkingsutstyr ble ikke fullfinansiert pga mangel på midler.

Rovviltsituasjonen

Samla tapsprosent for Oppdal i 2021 var 5,77%. Dette er en økning fra 2020 da tapsprosenten var 5,07%. Endringen skyldes at det var veldig store tap i ett beitelag, blant de andre beitelaga er det åtte som har økt tap og tre som har mindre tap enn i 2020. I 2021 var tapsprosent for lam 7,52%, mot 6,52% i 2020.

I løpet av året ble det meldt inn 62 skadesaker/kadaver til SNO. Av disse ble det dokumentert 25 stk tap til jerv, 3 stk tap til kongeørn, 1 tap til gaupe, samt 8 skader som ble dokumentert som andre skadeårsaker enn fredet rovvilt. I 25 saker ble konklusjonen ukjent skadeårsak. I disse sakene kan rovvilt være skadeårsaken.

En jerv ble felt i Oppdal under lisensjakta, to jerv ble felt på skadefelling i august. Det ble i løpet av sommeren oppdaget to tisper med valper innenfor kommunen som nok hadde kommet over fra Sunndal i løpet av juli.

Opptellingene av ynglinger i 2021 i Norge viser 60 jervkull (dokumenter eller antatt), en nedgang på tre kull sammenlignet med 2020. Bestandsmålet for jerv i Norge er 39 ynglinger. For region 6, Trøndelag, og Møre og Romsdal er bestandsmålet 10 ynglinger, og det ble registrert 17 i 2021. Les mer på www.rovdata.no.

Forebyggende tiltak mot rovviltskade

Det ble i 2021 innvilget inntil kr. 100.000 i midler fra FKT-ordningen til Utvida tilsyn i Oppdal, midlene ble videre tildelt fire beitelag som gikk tilsyn med kadaverhund for til sammen kr 34.000. Beitelaga Åmotsdalen, Dindalen og Soløyfjellet fikk i tillegg tilbud om midler til Ekstraordinært tilsyn da jervskadene herjet som verst i sommer.

Erstatninger til husdyr tatt av rovvilt:

Erstatningsoppgjøret for 2021-sesongen er ferdig. I beitelaga tilhørende Oppdal er det 35 som har fått erstatning for tap av husdyr til rovdyr, mot 41 i fjor. Disse har fått erstattet 69 søyer og 725 lam til en samlet utbetaling av kr 1 911 387 (2020: kr 1 674 443). Dette utgjør 89 % av tapte lam over normaltap, og 57 % av tapte søyer over normaltap.

Foto: Oppdal kommune

7. AREALBRUK

Tabell: Arealbruk pr. 1.august 2016, og per 1.oktober 2017-2021. Areal i dekar. Areal som er ført opp i søknad om produksjonstilskudd av søkere med driftssenter i Oppdal.

Tekst	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Fulldyrka jord til slått og beite	38 689	38 580	39 510	39 450	39 531	39 829
Andre grovfôrvekster	436	524	433	418	297	277
Poteter	654	654	608	565	595	531
Bygg/havre	78					
Korn til krossing	78	42	30	30	30	46
Oljevekster	21	9	9	9	9	10
Engfrø og annen såfrøprod.		60	60			
Dyrkajord-brakk ute av drift	23	43	20	43	54	70
Sum fulldyrka jord	39 979	39 912	40 670	40 515	40 516	40 763
Overflatedyrka jord	1 323	1 326	1 361	1 384	1 478	1 564
Innmarksbeite	32 819	34 062	34 847	34 282	30 893	29 844
Innmarksbeite ute av drift	312	98	90	565	121	457
Sum jordbruksareal	74 433	75 398	76 968	76 746	73 008	72 628
Leid areal, daa av total areal*	-	29 018	29 512	32 909	33 995	37 476
Leid areal, % av total areal	-	38,5 %	38,3 %	42,8%	46,5%	51,6%

*Leid areal er her jordbruksareal som blir drevet som tilleggsareal. Forpaktningsforhold der hele eiendommer er bortforpaktet og drives som en selvstendig driftsenhet er ikke tatt med.

Se <http://gardskart.nibio.no/> for kart over din eiendom. Dersom du mener at noe av arealet er klassifisert feil – ta kontakt med landbruksforvaltningen!

Avgang av dyrka og dyrkbar jord til andre formål 2017-2021, samt nydyrking:

	2017	2018	2019	2020	2021
Ant. søknader om omdisponering innvilget	0	3	5	1	1
Antall reguleringsplaner der dyrka eller dyrkbar jord omdisponeres	3	5	2	5	1
Antall søknader om omdisponering avslått	0	2	0	1	0
Dyrket jord omdisponert til andre formål	1 da	36,8 da	6,1 da	48,6 da	5,3 da
Dyrkbar jord omdisponert til andre formål	20,4 da	20,2 da	2,18 da	2,2 da	1,4 da
Sum jord omdisponert til annet enn landbruk	21,4 da	57 da	8,28 da	50,8 da	6,7 da
Nydyrking: Antall søknader	14	4	6	7	5
Nydyrket areal	235 da	92 da	67,3 da	175,9 da	63,8 da
Nydyrkingstilskudd - søknader	9	5	9	8	6
Antall dekar innvilget tilskudd	178	154,2	165	150	94,3
Nydyrkingstilskudd - innvilget	300.000	300.000	300.000	300.000	188.600

8. SKOGBRUK

Skogkultur

I 2021 fikk Oppdal kommune tildelt kr. 50.000,- i NMSK-midler (Nærings- og miljøtilskudd i skog), og vi fikk brukt kr. 20 826,- til planting og ungskogpleie. Kommunen fikk inn søknad om tilskudd til planting av 8 000 skogplanter. I tillegg ble det søkt om tilskudd for ungskogpleie på 12 da.

Det ble i samarbeid med LENSEA Gauldalsnettverket gjennomført foryngelseskontroll av alle hogstflater som ble avvirket i Oppdal i 2018. En forholdsvis stor andel av areal som er avvirket i Oppdal omdisponeres til andre formål, sånn som nydyrking, beite eller utbyggingsformål. Samtidig ser vi at vi har et nokså stort behov for tiltak for å få opp tilfredsstillende foryngelse på en god del områder, noe som er viktig både for å utnytte arealets produksjonskapasitet bedre, og som et meget godt klimatiltak.

Avvirkning

I 2021 ble det avvirket totalt 16 156 m³, hvorav 11 849 m³ var furu, 4 265 m³ var gran og 42 m³ var lauv. Virket hadde en bruttov verdi på kr. 267.079,-. Det er svært mange år siden sist det ble avvirket så mye skog i Oppdal. I hovedsak stammer virket fra hogst på Elgsmoen og Finnmoen. Det har vært en stor økning i avvirkninga i år sammenlignet med fjoråret, hvor det kun ble avvirket 850 m³

Tømmerlunne på Elgsmoen. Foto: Kari Anne Kaxrud Wilberg

I Oppdal har vi to private sagbruk som påtar seg oppdrag med leieskur. Det er stor variasjon i aktiviteten mellom år på de to sagbruka. Som tabellen nedenfor viser, er det registrert 50m³ bartrevirke skåret som leieskur til eget bruk på de lokale sagene i 2021.

Sagbruk/bedrift	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Torvesaga	300	250	300	300	250	120	40	50
Sætrumsmoen Sag	30	30	0	10	40	100	150	0

Kvantum av bartrevirke fra Oppdal skåret som leieskur i 2021 (ca. antall m³)

Skogbruksplanprosjekt

I 2021 ble arbeidet med nye skogbruksplaner i Oppdal videreført. Allskog vant anbudsrunder og skal gjennomføre skogtakst og lage skogbruksplaner. Totalt har 164 skogeiere bestilt skogbruksplan. Det var påmeldt i underkant av ca. 68 000 daa til takstprosjektet. Etter sertifiseringsgrensekontrollen som ble gjennomført av skogeierne med bistand fra kommunen, ble takstarealet redusert til ca. 55 000 daa. Bestilt areal er noe lavere enn først anslått fordi skog-eier har holdt unna uinteressante teiger og deler av teiger de ikke ønsker takst på.

Om du avvirker skog i nær framtid, er det viktig at du setter av nok midler på skogfondskontoen – det er lov å sette av mellom 4-40%. Når skogfondet skal brukes for å dekke utgifter til enten skogkultur eller skogbruksplanlegging, så er det kun 15% som inntektsføres. Altså - en meget lønnsom avsetning.

9. HJORTEVILTFORVALTNING

Fellingsresultat 2021

Kjønn/alder	Elg	Hjort	Rådyr
Hann Voksen	12	25	45
Hann 1 ½ år	10	10	
Hann kalv	6	9	23
Hunn Voksen	5	21	26
Hunn 1 ½ år	4	12	
Hunn kalv	11	18	18
Felt i alt 2021	48	95	112
Tillatt felt	62	184	*
Fellingsprosent	77%	52%	
<i>Felt i alt 2020</i>	<i>50</i>	<i>107</i>	<i>104</i>

* Bestandsplanområdene er etter søknad innvilget kvotefri rådyrjakt.

Fellingstallene viser at antall felte elg ligger stabilt på rundt 50 elg, eller litt under 50 for de aller fleste åra i siste 10-årsperiode. Antall felte hjort har ligget stabilt på godt og vel 100 –110 i siste 7-årsperiode, men har i år gått ned til 95 felte hjort. Når det gjelder rådyr så har det ligget litt over 100 dyr de siste 4 åra, i 8-årsperioden før ble det i gjennomsnitt felt 50 rådyr i året.

Hjorteviltregisteret (www.hjorteviltregisteret.no), er en nasjonal database som ivaretar data fra jakt på alt hjortevilt og bever, kan man gå inn og finne opplysninger om kvotetildelinger og fellingsstatistikk osv. Her er også opplysninger om fallvilt av utvalgte arter. Statistikk for villrein er gjengitt i årsmeldingen fra Oppdal Bygdeallmenning.

Fallvilt

Tabellen nedenfor viser fallviltstatistikk. Tidsinndelingen følger jaktåret, dvs. perioden 01.04. - 31.03. Det meste av avgangen skjer enten på vei eller jernbane. Statistikk for perioden 2000 - 2008 er å finne i tidligere fellesmeldinger.

ÅR	ELG	HJORT	RÅDYR
08/09	13	2	11
09/10	12	3	11
10/11	19	5	12
11/12	11	0	17
12/13	12	1	12
13/14	2	4	3
14/15	3	1	13
15/16	4	3	11
16/17	8	3	22
17/18	12	5	39
18/19	11	4	27
19/20	22	8	21
20/21	22	10	52
21/22*	8	4	42

*Fallvilt for jaktåret 2021/2022 er for perioden 01.04.20-01.02.21.

Tabellen viser totalt antall fallvilt i jaktåret, dvs. dyr som på en eller annen måte har dødd/blitt avliva utenom ordinær jakt. De fleste av dyrene som dør, dør i forbindelse med påkjørsler på veg og jernbane, men det er også noen som blir funnet døde med andre dødsårsaker. Dette året er f.eks. 5 av de 8 elgene som er fallvilt, blitt funnet døde eller avlivet som følge av sykdom eller skade.

Ved påkjørsler/funn av skadd hjortevilt: Ring politiet på **tlf: 02800**. Merk skadestedet med f.eks. plastpose/merkebånd eller lignende. Gule merkebånd kan du få i servicetorget og hos politiet. Notér gjerne GPS – koordinater.

Ved funn av dødt hjortevilt i utmark/inmark: meld i fra til viltansvarlig i kommunen; på **tlf: 918 96 050**